

žava, in baš to vodstvo človeka do časa, ko prevzame svojo nalogo v življenju, imenujemo vzgojo. Samo ob sebi je umevno, da ima vzgoja v navadnem vsakdanjem življenju velikanski pomen. Kakor je dobro vzgojen človek srečen in mu je dobra vzgoja bogastvo, ki blago vpliva na njegovo okolico, tako je slaba vzgoja nesreča ne samo za slabo vzgojenega, temveč tudi za družbo.

Da pa moremo dobro vzgojevati, moramo imeti gotov smoter, vendar s vključitvijo večine ljudi vzgaja brez smotra. Lastni način mišljenja, čustvovanja in hotenja, združen z absolutističnimi težnjami in malikovavstvom pred lastno avtoriteto — to je vodilo naših mas pri vzgojnem delu. Kakor razvidno, je vzgoja dvojna: smotrna in brez smotra. Smoter je pa istotako lahko dober ali slab. Iz izvajanja v začetku bi bil pravi smoter vzgoje, in sicer duševna in telesna dovršenost, ki se pa doseže s harmonično, telesno in duševno vzgojo. Torej je namen in smoter vzgoje harmonijski razvoj vseh telesnih in duševnih sil gojenčevih. Smoter telesne vzgoje je zdravo, krepko in lepo telo. Smoter duševne vzgoje je inteligentni, pravoverni, krepki značaj.

Dobra vzgoja mora postopati po dobrem načrtu. In ta načrt je posebna vzgojna metoda, to se pravi: vzgajati skladno s smotrom vzgoje in izbirati ob neprestanem oziru na vzgojne pogoje vedno določena vzgojna sredstva. Vzgojne metode pa so različne, ker je različna kakovost vzgojnih sredstev in način njih uporabe. Torej vzgojne metode ne moremo učiti, ker je skoro v vsakem predmetu, slučajno drugačna.

Vendar pa se mora vzgoja ravnati po stanovitihi načelih. Vzgajati moramo umno, naravno, častno, praktično, vsestransko in harmonsko, edinstveno, istinito, narodno in patriotsko. Le tedaj bomo vzgajali dobro, ako se bomo držali teh vodilnih niti, in produkt take vzgoje bo odgovarjal etičnim zahtevam, bo plemeniti značaj.

Vendar pa vzgoja ni vselej vsemogoča. Na eni strani naleti vzgojevalec na nedogledne ovire, na drugi strani se pridružijo neljubi sodelavci. Na primer, priroda je močna sila, nadalje vplivajo na gojenca voditelji, bratje in sestre, cela obitelj in družina, jezik in mišljenje drugih; pozneje država in cerkev, ki zahtevajo delež pri vzgoji. Najdalje živi gojenec v družbi, za katero se mora vzgajati in tej tudi mora pripasti del vzgoje (socialna pedagogika). Najmočnejša sila je pa usoda.

Vzgojitelj torej ne more prevzeti jamstva za produkt svojega vzgojnega delovanja. Ako se zgodi, da dobra vzgoja prinaša slab sad, je to slučaj, pravilo pa je: **dobra vzgoja — dober vzgojenec.** Mesta vzgoje so različni. Najvažnejša so dom, šola in zavod. Naj se omejimo na prvi dve.

Domača in šolska vzgoja.

Montesquin pravi, da sprejemamo tri različne in nasprotujoče si vzgoje: vzgojo svojih očetov, vzgojo svojih učiteljev in vzgojo sveta. To, kar nam reče poslednja, prevrača vse ideje prvih dveh. Iz tega bi izhajalo, da vzgoja samo življenje, kar pa ni tako odločno, zakaj da bi bila dom in šola brez vrednosti, tega ne moremo in ne smemo verjeti. Čemu potem naš stan in njegova ideja? Čemu nadalje vsa ljubezen in hvaležnost do naših roditeljev, ki bi bila v tem slučaju samo laž? Vpliva šole in doma se človek nikdar popolnoma ne otrese, tudi ko že doraste, zakaj gotovo bi se vsakdo sramoval pred očetom, če bi ga ta zalotil pri grehu. Pravo očetovstvo je tudi moralno očetovstvo, ne samo fizično, in moralno ohrani svoj vpliv tudi po očetovi smrti.

Po 14. letu navadno učenec zapusti šolo in do tega časa je bodočemu značaju dožidana podlaga, od katere je zavisna moč zgradbe. Šola mu je preskrbela samo načela, a njih vrednost mora učenec izkusiti v šoli življenja. Smoter vzgoje v šoli ne more biti že dosežen, vendar pa imamo eno garancijo, in ta je navada.

Gotovo je, da trdno verujemo v moč šolske in domače vzgoje. Glavni pogoj, da lahko prevzamemo odgovornost za produkt naše vzgoje, pa je: **domača in šolska vzgoja morata biti edinstveni.** Kakor so pri vsakem skupnem podjetju tudi splošna pravila, po katerih se mora ravnati vsak, in kakor mora vsak član delati skupno z drugimi, istotako bi bilo treba tudi v vzgoji obče veljavnih direktiv, po katerih bi se morala ravnati zaveznika (ne nasprotnika!): šola in dom.

Edinstvenost vzgoje bi bilo složno postopanje vseh vzgojnih faktorjev, torej enotni smoter, enotna metoda in raba istih sredstev. Starši in učitelji morajo dogo-

vorno uporabljati ista vzgojna sredstva ali vsaj ne paralizirati učinka, ki ga ima sredstvo, uporabljeno od ene strani. Gotovo je, da vselej ni mogoče enako delovati, vendar nasproti delovati se ne sme. Oba imata skupna, pa tudi vsak svoja sredstva, ki jih drugi nima. O tem, kar imata oba činitelja skupnega, bodi dogovor, kjer pa uporabljata vsak svoja specifična sredstva, pa toleranca.

Šola in dom bi se morala nadalje vzajemno podpirati povsod in vselej proti vsakomur, ki hoče uničiti njihovo plemenito harmonijo. Morala bi se vzajemno spoštovati, da bo tudi otrok veroval v to spoštovanje. Učitelj in starši naj bi se vedno posvetovali o skupnem vzgojnem delu in se vzajemno popolnjevali. To bi bile samo glavne vodilne točke, po katerih bi se ravnali starši in učitelji. In tako se nam zdi odpre široko polje skupnega vzgojnega dela. Poglejmo našo domačo vzgojo v splošnem in primerjajmo jo s šolsko vzgojo!

Poglejmo v zgodovino vzgojeslovja, oziroma tega niti treba ni, saj vidimo doma, da o edinstvi v vzgoji nikdar ni bilo govora. Namesto, da bi si šola in dom osigurala rezultat svojega mučnega dela, si v neslogi vzajemno pobijata svoj vpliv. Zakaj razlika med domačo in šolsko vzgojo je dandanes jako velika. V kmetijskih hišah se vzgaja nekako po tradicijah. Vzgojna načela prehajajo od očeta na sina in vnuka, ker v družinah neopazeno in neopazno deluje nagon ohraniti svoj lastni jaz na veke. (Konec.)

Vsak zaveden učitelj in vsaka zavedna učiteljica se dvigni na pot k jubileju naše Zaveze!

Iz naše organizacije. Štajersko.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj je zborovalo 3. julija v središki šoli ob lepi udeležbi svojih članov. Seveda se vidimo vedno eni in isti. Glavni namen zborovanja je bil, da smo se posvetovali glede tem uradne konference. Razgovorili smo se o vseh temah letošnje uradne konference. Omeniti hočem samo tretje vprašanje, in sicer: »Ljubezen do učnega poklica vzdržuje učitelja tudi v tožnih dneh.« O tej temi je poročal jako stvarno nadučitelj tov. A. Kosi. Zastran tega vprašanja je učiteljsko konstatiralo, da je bilo postavljeno na dnevni red brez vednosti stalnega odbora. Nepobiten fakt je, da ima učiteljsko idealno ljubezen do svojega poklica, a sedaj, ko bi je učiteljsko vse Avstrije htu boj za svojo boljše materialno eksistenco, za svoj borni kruh, ni primeren čas za to, da se razpravljajo o idealih. Razen tega se je razpravljalo še o drugih stanovskih zadevah.

Književnost in umetnost.

Starogorski: Junaki svobode. Osem lepih povesti in črtic iz balkanske vojne obsega knjižica, ki je izšla v založništvu »Slovenskega Ilustrovanega Tednika«, in sicer: »Za križ častni in svobodo zlato«, »Šumi Marica...«, »Bela roža«, »Usmiljenka«, »Onam, onamo«, »Na straži«, »Gojka kliče...« in »Na polju bojnih«. Broš. izvod stane 2 K, vez. 3 K 40 v. Priporočamo!

August Senoa: »Kletva«. Znamenit roman slovitega hrvaškega pisatelja. Hrvška »Pučka Prosvjeta« je izdala ta roman v ljudski izdaji, slovenski prevod pa je oskrbel Starogorski. — Knjižnicam in ljubiteljem lepih knjig in povesti obe tukaj navedeni knjigi toplo priporočamo. Dobivata se pri upravništvu »Slovenskega Ilustrovanega Tednika« in v vseh knjigarlah. — Broš. izvod stane 1 K 40 v, vezan 2 K 10 v.

Srednješolski vestnik.

** Razpisano srednješolsko mesto. Na gimnaziji v St. Pavlu na Koroškem je razpisana supletura za šolsko leto 1913/14 iz klasične filologije z nemškim in slovenskim jezikom.

** Napad na gimnazijskega ravnatelja. Levovsko sodišče je te dni bivšega gimnazijskega Michajčuka zaradi napada na gimnazijskega ravnatelja Eliasa v Zolkiewu obsodilo na šest mesecev ječe s postom.

Politiški pregled.

* Hrvška zavednost. Na Dunaj je prišlo 250 hrvaških obrtnikov iz Zagreba. V soboto jih je občinski svet povabil na Kobenc. Restavracija je bila v to svrhu okrašena z zastavami, med katerimi je bila tudi ogrska zastava. Hrvški gostje

pa so izjavili, da ne prestopijo prej praga restavracije, dokler ne odstranijo ogrske zastave. Tej želji so ustregli.

* Vojaške vaje se bodo letos jako omejile. Razen par večjih vaj se bodo vršile splošno samo polkovne vaje.

* Reaktiviranje srbskih društev v Bosni in Hercegovini. Na intervencijo podpredsednika bosensko-hercegovskega deželnega zbora Šole in poslancev Stokanovića in Srskića je vlada dovolila reaktiviranje razpuščenih srbskih društev s starimi pravili in jim dovolila narodne zastave.

* Razlastilni zakon v Nemčiji. Znano je, da je nemška zbornica sprejela zakon, ki daje vladi pravico, da razlasti, kogar hoče med Poljaki, to se pravi, da ga lahko kar požene s posestva, ki je njegova osebna last. Pred kratkim je pruska vlada nastopila proti štirim Poljakom. Trije so se res umaknili, četrti pa se noče. Vsi pritiski niso pomagali nič, nazadnje je vlada vložila tožbo proti njemu. To se godi v 20. stoletju v znamenju nemške kulture!

* Cesarjev telegram konfisciran. Zagrebška policija je konfiscirala celo naklado »Obzora«, in sicer zaradi telegrama cesarja Franca Jožefa kralju Karlu rumunskemu — V Avstro-Ogrski je pa res že vse mogoče!

XXVIII. redna velika skupščina »Družbe sv. Cirila in Metoda« se vrši v ponedeljek, dne 8. septembra 1913. leta, ob 11. uri dopoldne v Domžalah v »Sokolškem domu«. Vzpored: 1. Nagovor prvomestnika. 2. Tajnikovo poročilo. 3. Blagajnikovo poročilo. 4. Poročilo nadzorništva. 5. Volitev članov v družbino vodstvo. 6. Volitev nadzorništva. (5 članov.) 7. Volitev razsodništva. (5 članov.) 8. Služajnosti. Vodstvo »Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani«, dne 4. avgusta 1913. — Iz vodstva izstopijo letos: Andr. Senekovič, dr. Iv. Merhar, dr. Iv. Tavčar, Ivan Kežar, dr. Karel Koderman. — V odboru ostanejo še: Fr. Črnogoj, dr. Ern. Dereani, Aleksander Hudovernik, Matija Prosekar, Luka Svetec, dr. Janko Šebinger, Ivan Vrhovnik. — V nadzorništvo so bili: dr. Fr. Ilešič, dr. Alojzij Lavš, dr. Vladimir Ravnihar, Matija Rode, Miloš Stibler. — V razsodništvu so bili: dr. Vinko Hudelist, Jakob Kogej, Fr. Pahernik, dr. Fr. Tekavčič, dr. Karel Triller. — Samostalne predloge, o katerih naj se obravnava na veliki skupščini, je v smislu § 12, družbenih pravil predložiti vodstvu vsaj 10 dni pred glavno skuščino. — Dostavek: Dne 7. septembra ob 7. uri zvečer bo zaupno zborovanje po § 2. društ. zak. v mali dvorani »Narodnega doma« v Ljubljani, h kateremu je dostop dovoljen samo proti osebnemu povabilu. Za pokrovitelje in družnične delegate veljajo »zglasnice«, ki so jih dobili za veliko skupščino, obenem tudi kot legitimacije k zaupnemu zborovanju.

Kranjske vesti.

—r— Dvorazredna ljudska šola na Vrhpolju pri Vipavi se razširi v trirazrednico.

—r— Deželni odor je na svoji seji dne 18. t. m. dovolil podpore kranjskim obrtno-nadaljevalnim šolam. Le Zagorje, Idrija, Poštojna in Novo mesto ne dobe — nič!

V dneh 6. in 7. septembra t. l. bodi ob jubileju naše Zaveze združeno v Ljubljani vse napredno slovensko učiteljsvo!

Štajerske vesti.

—š— Tovariš Fran Horvat †. V soboto popoldne ob pol peti uri je preminil v Mariboru učitelj Fran Horvat v najlepših letih mladosti. Star 27 let, je moral leči v prerani grob kot žrtev one davice našega slovenskega učiteljsva, proti kateri je le redkokdaj pomoči — jetike! Žalost in toga nas obdajata ob njegovem spominu. Kdo njegovih kolegov, znancev in prijateljev ne bi togoval?! Saj je bil med veselimi lahko najveselejši in kadar je zapel, ga je vsako uho odviljeno poslušalo. Seveda, tudi na to smo se nekaj časa sem samo še spominjali, zakaj zadnje leto ni več zapel. Bolehal je že več kot dve leti in zadnje čase je docela opešal tako, da doma že ni več zapuščal. Bodi mu blag spomin! Žalujoci materi, sestri in bratu naše najsrčnejše sožalje. Pogreb prerano umrlega je bil dne 19. t. m.

—š— Slovensko čebelarstvo društvo za Spodnje Štajersko naznanja svojim članom, da zaradi sklepa na zadnjem občnem zboru obiščemo vzorno čebelarstvo gosp. J. Štampfla v Stražgojncih pri Pragerskem v nedeljo, dne 24. avgusta t. l.

Od južne strani se vozimo s poštnim vlakom iz Celja ob polu 10. uri predpoldne, iz Grobelnega okolo 10. ure in pridemo na Pragersko okolo polu 11. ure. Na kolozdvoru nas počakajo udeleženci od mariborske in ptujske strani. Vsak udeleženeec se naj zaradi obeda zglašil po dopisnici pri gospodu Štampflu.

—š— Gospodinski tečaj v St. Jurju ob J. ž. na šentjurski deželni kmetijski šoli se prične 15. septembra in bo trajal do 26. oktobra. Tečaj se ne bo razpisal, ker se je oglašilo že toliko prosilk, da jih bo mogoče le en del sprejeti.

—š— »Junaki čina« profesorja in poslanca dr. Verstovška. Od Sv. Duhu na Ostrem vrhu pišejo »Slov. Narodu«: »Nerazumljivo nam je, kako so spravili nemški listi poslanca dr. Verstovška v zvezo z razširjenjem slovenske ljudske šole pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu. Če bi bilo odvisno od tega gospoda, bi se tukajšnja slovenska šola ne razširila v celem 20. stoletju. Poslanec dr. Verstovšek je šel celo na lipniško okrajno glavarstvo protestirati proti razširjenju z motivacijo, da se morajo prej razširiti tudi nemške šole v Arnavžu in Lučanah...« Že sedaj silijo slovenski otroci iz gradiške občine v višje organizirane nemške ljudske šole v Arnavžu in Lučanah in slovenski poslanec dr. Verstovšek bi rad še to gibanje podprl edinole zaradi tega, da bi storil redkim nazadnjaškim kmetom pri Sv. Duhu, ki ne bi radi za šolo nič dali, uslugo. Kak pomen ima višje organizirana slovenska ljudska šola ob meji, ve sicer dobro tudi profesor Verstovšek, a da bi se prikupil duhovščini, ki preganja celo ob meji narodno učiteljsvo, in kakim nazadnjaškim volilcem — hodi protestirati proti razširjenju. Vprašanje je sedaj, na kak način je prišel dr. Verstovšek do tega, da se ga je v nemških listih zaradi šolske zadeve pri Sv. Duhu napadalo? Saj je hotel in dela isto kakor Nemci in nemškutarji, on, »braniatelj« narodne meje in slovenski poslanec! »Straža«, ti pa napiši o teh stvareh nov »goreč« narodni članek! O vi, veliki narodnjaki, Verstovšek, Günther in Lekšesleske!

Goriške vesti.

—g— Umrli je v Solkanu vpokojeni profesor J. Makuc. Bil je somišljenik S. L. S. in propagator treznostnega gibanja. R. I. P.!

—g— Novi deželni zbor goriški. Med prvimi zadevami novega deželnega zbora bo overovljenje mandatov. — Proti izvolitvi kamoraških poslancev mestne skupine je s slovenske strani podan protest. Nadalje bodo določili deželnega glavarja, podglavarja, ki ju imenuje cesar, in volitev deželnih odbornikov.

—g— Na slovenskem oddelku deželne kmetijske šole je pettedenski nadaljevalni kmetijski tečaj za ljudskošolske učitelje. Ustanovilo ga je c. kr. poljedelsko ministrstvo z namenom, da bi razširilo med našim ljudstvom večjo kmetijsko strokovno izobrazbo s takoimenovanimi kmetijsko-nadaljevalnimi tečaji za ljudski šoli odrasle kmetijske mladeniče. — Tečaj vodi ravnatelj kmetijske šole Štrekelj, ki tudi predava razne panoge praktičnega kmetijstva. Z njim pridno sodeluje agr. inženjer Anton Podgornik, po nekoliko ur so poučevali, oziroma predavali tudi živinozdravnik Poberaj, solkanski sadjarski nadzornik kranjski Martin Humek iz Ljubljane o pedagogiki kmetijskega pouka in posojilniški ravnatelj Svitoslav Premrou o zadružništvu in posojilništvu. — To so res lepa praktična predavanja, ki oborože naše učiteljsvo s strokovnim znanjem, da bo njegovo delo med našim kmetijskim narodom tem plodonosnejše. Tečaj obiskuje 25 učiteljev z Goriškega in Istre ter tudi trije c. kr. profesorji. Učitelji imajo vso hrano na kmetijski šoli, kjer je istočasno kmetijski tečaj. Tako se združuje koristno s potrebnim.

—g— Dijaška kuhinja v Gorici naznanja onim dijakom, ki žele hrano v šolskem letu 1913/1914., naj vložijo tozadevne prošnje, ki jim je treba priložiti letno izpričevalo ter ubožni list, do 31. avgusta t. l. Prošnje naslovite na predsednika D. K., prof. M. Mastnaka v Gorici.

Tržaške vesti.

—t— Razdelitev sadnega drevja »Tržaške kmetijske družbe«. Da se kolikor možno razširi umno sadjarstvo po tržaški okolici, ki ima dobro ležjo za to panogo kmetijstva in dobrega odjemalca v tako neposredni bližini mesta Trst, se kmetijska družba že nekaj let sem bavi